

ЕДИН РЕАЛ

*На куклата-принцеса
от плюшения котарак*

Имало едно време... нали така започваха приказките? Имало, значи, едно време едно градче... Градче като всички останали – ни малко, ни голямо, с китен площад в средата, където от едната страна се издигала църковната камбанария, а от другата имало чешма в сянката на два големи дъба.

Един есенен ден – от онези, в които небето е цялото сиво и еднообразно, и в които най-ясно се усеща как денят се свива и става по-кратък – в един такъв ден на пейката под чешмата седеше младеж.

Облечен както и повечето младежи в градчето, със сив панталон, светла риза и далеч не ново сако, трудно бихме го различили от други сходни младежи в други сходни градчета. Ала ето, че на пейката до него внезапно седна възрастен господин.

“Наистина внезапно,” помисли си младежът. Въобще не бе забелязал откъде се появи пришелецът. А би следвало, нали площадът бе съвсем пуст. Даже привичният сляп латернаджия го нямаше и само няколко гугутки безцелно се шляеха по паважа. “Но гугутките, разбира се, не се броят” – рече си младежът.

Външният вид на господина сякаш съответстваше на внезапната му поява – дълъг шлифер, под който се личеше елегантен костюм, небрежно праметнат шал и красив бастун в ръка.

“Не ще да е тукашен,” рече с младежът. “Тука такива няма. Къде ти по нашия беден край... От някой голям град ще да е. Но защо ли идва насам?”

- Защото имам дълг за връщане – внезапно проговори господинът. – Последният ми дълг.

Младежът сепнато вдигна глава. Да, явно на него говореше... но защо? И най-важното, как ли бе разбрал какво си мислеше?

- Нямам честта да ви познавам, - каза младежът. “Доброто възпитание си е добро възпитание,” – продължи той на ум. Пък и в училище го бяха учили, как според велики мислители от преди много време бедността не била порок... Затова реши, че може да се държи подобаващо. От опит знаеше: възрастните уважават учтивостта.

- Не е особена чест, млади човече. Мнозина видни люде ме познават, ала от това не им е станало по-добре. Затова дори е по-хубаво, че не ме познаваш.

“Говори като някой големец,” рече си младежът. После внезапно прекъсна мисълта си, спомнил си, че чужденецът почти умееше да чете мисли. Постара се секунда-друга да не мисли за нищо, след което реши да продължи странния разговор.

- Дълг сте дошли да връщате, тъй ли? По нашия беден край дълговете не са рядкост, ала ми се вижда чудно някой да е длъжник на човек като вас...

- Дългът не е тукашен, - припряно рече пришелецът и за пръв път в гласа му младежът улови нотка на неувереност. – От ония времена никой жив не е останал...

- Не ви разбирам, господине... - попита озадачено младежът. Беше решил да говори направо.

- Навремето и минавах по един площад една есенна вечер, - подхвана господинът. –

Друго градче беше, други хора наоколо... Бяхме бедно семейство, войната едва бе свършила. Носех къшей хляб и бързах, у дома ме чакаха. Тогава ме пресрещна непознат възрастен господин. Спря ме и ме заговори, а думите му бяха припряни, сякаш бързаше... За миг го помислих за луд даже, макар да бе облечен изискано. Разказа ми за традицията на едно вълшебство, предавано през поколенията – вълшебството на искреното желание. Според него, веднъж в живота, на младини, човек има право да си пожелае нещо искрено и то непременно се сбъдва. Само че възползваш ли се от правото си, длъжен си в края на живота да си върнеш дълга – да изпълниш желанието на някой млад... И понеже, както казах, годините бяха гладни, а и бездруго много-много не му вярвах, пожелах си набързо – всички да живеем богато и да преуспеем. Господинът ме изслуша малко натъжено и само рече: "Виждам че си искрен, ала дали си сигурен?" "О, да," - отвърнах му с увереност, присъща на младостта. Господинът само застина за миг на място и промърмори няколко думи, вперил поглед в далечината... после извърна очи и се отдалечи с бързи крачки. Сякаш преди да напусне площада, мъглата го бе вече погълнала. Върнах се у дома, животът си течеше... постепенно всичко се върна в обичайното си русло. Семейството ни бе работливо, замогна се, преместихме се в голям град. Почти бях забравил отдавнашната случка, ала наскоро сънувах сън: стена, на която огнена ръка изписва три думи: "Мене текел фарес". И тогава разбрах, че точно тия думи съм чул навремето на онзи площад... И значи всичко е било истина; и значи е дошъл денят да си върна услугата. Не ми остава много време, затова кажи...

Младежът гледаше с широко отворени, почти невярващи очи. Възрастният господин му се струваше ту луд, ту, нормален... Или сам бе скалъпил всичко – ала защо? Или всичко бе истина – ала нима бе възможно...

- Мислите ти са твърде объркани, млади човече... затова остави разума и слушай сърцето си.

Да бе в друг момент, младежът сигурно би подскочил от изумление; но сега сякаш въобще не обърна внимание... сякаш четенето на мисли бе също толкова естествено, колкото и четенето на букви.

- Знаете ли, имам едно момиче... - подхвана младежът, решил, че едва ли има какво да загуби - отскоро се познаваме, но ни е хубаво заедно... Ето, миналата седмица тя ми призна, че ме обича и аз се почувствах толкова щастлив. Идната седмица пък тя има рожден ден, но аз съм без работа – всички фабрики наоколо ги затварят – и нямам с какво да й купя и най-дребния подарък. Хубава брошка от черупка на костенурка продават в едно магазинче на главната улица... ще й отива на къдравите коси. Знаем ли, ако имах поне един реал... Тя ще се зарадва, а когато е щастлива, очите й греят, ли греят.

- Но, младежо, нима само това би поискал? – попита учудено възрастният господин. Искаше му се да каже толкова неща – за живота, за важните и не толкова важни неща... ала знаеше, че няма право – инак желанието на момчето не би било искрено.

- Всъщност, имате право. Бих искал да я заведа в някой хубав ресторант. Когато бях малък и татко беше още жив, веднъж ни заведоха с чичо в един голям и красив ресторант... Свиреше оркестър и навсякъде сновяха сервитьори... а залата се обливаше в светлини. Тя сигурно никога не е виждала подобно нещо.

- Но, младежо, - рече възрастният господин – Ами на сутринта? Отново ще сте гладни... Струва ли си едно такова желание? – Още много неща му се искаше да каже, за

живота и за истински важните неща в него... както и за онези, които само ни изглеждат важни... ала знаеше, че не бива - инак желанието нямаше да бъде искрено.

- Тогава... тогава нека имам бърза кола, - заговори припряно младежът. Ще обиколим с нея цялата страна, ще идем и до морето... Няма да има по-щастливи от нас!

- Но, младежо, - заговори отново пришелецът. - Колите стареят, гумите им се износват, боята им се олющва... подир време остават само ръждиви ламарини. Мигар с това искаш да запомниш живота си?

Момчето замълча несигурно...

- А може ли... може ли да имаме голяма къща? С готвач и прислуга... така ще живеем безгрижно дълги години.

- Не забравяй, че се случват земетресения и пожари - стихии не пощадяват дори и най-здравия камък. Да не се окаже някой ден, че всичко си загубил в един миг.

- Но как да се реша тогава... - запита объркано младежът?

- Просто е, - отвърна възрастният му събеседник. Пожелай си онова, което никой няма да ти отнеме, което винаги ще е с теб - и в радостни дни, и в несгоди. Онова, което ще помниш цял живот.

Младежът се замисли... толкова възможности, толкова различни желания се заредиха в главата му като на кинолента. После за миг укроти потока им и погледна спокойно възрастния господин.

- Нямаме много време, момко... слънцето почти залезе.

- Реших вече.

Странникът понечи да го запита отново дали е сигурно... ала мислите на момчето бяха толкова ясни, че нямаше смисъл.

- Добре, така да бъде. Знаеш трите думи и някой ден, когато огнената ръка дойде в съня ти, бъди готов да върнеш дълга си.

Господинът рязко стана и се насочи към единия изход на площада. И чудно, още преди да го бе достигнал, вечерният сумрак сякаш го погълна... А момчето поседя още миг на пейката, после отърси глава: дали всичко не бе просто сън? Халюцинация?

Пътят към дома му минаваше покрай онова магазинче с хубавата брошка... Още не са затворили, ще има време да я погледне пак. Кой-знае, може пък да му се усмихне щастието някак.

Представи си отново грейналия поглед на своето момиче... Поглед, изпълнен с щастие; поглед, който му бе по-скъп от всичко на света. Стана и в този миг нещо тихичко издрънча досами краката му на паважа. В бледите още светлини на току-що запалените улични лампи проблясваше един златен реал...